

<https://www.alliansfriheten.se/svensk-sjalvbestammanderatt-maste-havdas-aven-om-forutsattningarna-minskas-med-dca-avtalet/>

DCA-avtalet: USA positionerar sig på svensk mark mot Ryssland

10 december, 2023

Utgivarna

Del 2 av inlägg om DCA mellan USA och Sverige. Del 1 kan läsas [här](#).

Artikel 4 i avtalet om [försvarssamarbete \(DCA\)](#) mellan USA och Sverige anger reglerna för förhandslagring av försvarsutrustning, försvarsförnödenheter och försvarsmateriel.

Det gäller 17 utpekade anläggningar och områden i Sverige (se nedan). De amerikanska styrkorna ska i förväg underrätta Försvarsmakten om den typ av och den mängd sådan förhandslagrad materiel som de amerikanska styrkorna avser att transportera eller förhandslagra på svenskt territorium.

USA ges exklusiv rätt till kontroll och tillgång till sådan förhandslagrad materiel. USA har dessutom rätten att närsomhelst flytta sådan materiel från svenskt territorium till annat territorium.

Utöver de angivna orterna öppnar avtalet för att även andra platser i Sverige kan komma att användas för förhandslagring, ”oavsett om de förvaringsanläggningarna ingår i de överenskomna anläggningarna och områdena eller inte”.

Rätten att leverera till, förflytta, förvara eller underhålla materiel gäller inte endast markstyrkor utan även flyg och fartyg.

Ser man på vilka orter som anges för förhandslagring finner man fyra långt uppe norr (Luleå, Boden, Kiruna och Vidsel) vilket pekar på betydelsen USA lägger vid att kunna nå Nordkalotten och Arktis där det sedan flera år nu pågår en rustningskapplöpning mellan USA och Ryssland och där Ryssland har sina strategiska kärnvapenbaser.

Det är samma mönster som går igen i avtalet med Norge och enligt uppgift även i avtalet med Finland där USA fått igenom baser långt uppe i norr. I Finland har detta lett till att president Niinistö uttalat viss oro över att USA så tydligt prioriterar att komma närmare de ryska baserna på Kolahalvön.

Frågan om kärnvapen har varit en känslig del i den allmänna debatten om försvarssamarbetsavtal men har tonats ned av regeringen.

Kärnvapen nämns inte i avtalet mellan USA och Sverige. Försvarsminister Pål Jonson uppgav för SVT den 6 december på frågan om det skulle kunna bli tal om kärnvapen på svenskt territorium:

”Nej, den svenska positionen är välkänd. Vi ser inga behov eller skäl att ha kärnvapen på vårt territorium, och det har också USA sagt att man respekterar.”

För DN den 6 december säger Pål Jonson att det är samma praxis som vid Nato-propositionen – och att Sverige varken ser behov eller förväntningar från något annat land om kärnvapen.

– Den svenska positionen är mycket välkänd utav USA och vi har förmedlat den också. Det finns inga förväntningar från amerikansk sida och det finns heller inga behov från svensk sida beträffande detta, säger han.

I Finland har man sedan länge en lag som förbjuder import eller transport av kärnvapen genom finskt territorium. Det är också i lag förbjudet att tillfälligt importera kärnvapen till Finland.

Innehållet i det finska DCA-avtalet är inte känt i alla delar men kommer enligt uppgifter i finska medier inte att innehålla något förbud mot kärnvapen på de amerikanska baser som kommer att upprättas. Finska politiker har liksom de svenska uttalat sig allmänt om att de inte ser något behov av att USA för in kärnvapen.

Inte heller det norska DCA-avtalet med USA innehåller några ömsesidiga löften om att inte ta in kärnvapen. Däremot finns skrivningar som hänvisar till ensidiga förpliktelser från norsk sida att kvarstå vid den tidigare baspolitiken att kärnvapen inte skall få förhandslagras på norskt territorium och att övningar med kärnvapen inte skall tillåtas.

Deklarationen om att inte tillåta kärnvapen på eget territorium är tandlös. Norges dåvarande försvarsminister Frank Bakke-Jensen fick 2021 [frågan](#) hur man säkrar att USA inte för in kärnvapen. Han sade att svaret från USA var att man tagit del av den norska deklARATIONEN, men upprepade den amerikanska policyn att man aldrig avslöjar vilka vapen man för med sig in på andra staters territorium.

I det svenska DCA står att de amerikanska styrkorna skall i förväg underrätta svenska försvaret om vad slags materiel och mängden som man tänker transportera eller förhandslagra. Hur långt den skrivningen räcker återstår att se. Det beror på hur stark den svenska sidan är i att kräva insyn och i vad mån den amerikanska sidan alls är villig att medverka.

USA:s långtgående kontroll och befogenheter över basområden och förhandslagring gör att vårt territorium riskerar användas på ett sätt som inte tjänar svenska intressen.

Exemplet med det nedskjutna amerikanska spionplanet U-2 1960 kan användas för att visa hur en stormakt sätter sina intressen före en allierad småstats. Planet skulle efter överflygningen av Sovjetunionen landa i Bodø. Norska regeringen var inte underrättad om att

flygningen skedde olagligt och den sovjetiska regeringen hotade att jämna Bodø med marken genom kärnvapenangrepp om flygningarna fortsatte. (Se [kommentar](#) på den här sajten) . Det är inte helt klart vem som i praktiken kommer att bestämma om verksamhet som gäller förhandslagringen av materiel. Avtalet säger att parternas ”verkställande organ” skall i den mån det behövs samråda om verksamheten. Här finns en möjlighet att i frågor som blir känsliga i ett säkerhetspolitiskt läge hävda vad som är vårt nationella intresse och stå fast vid svensk självbestämmanderätt. Det är dock en bräcklig grund då det endast talas om samråd utan att ange vem som i slutändan har beslutsrätten. Vidare sägs att samrådet skall ske mellan ”verkställande organ” vilket pekar på att viktiga frågor kan beslutas på administrativ väg.

När avtalet kommer att tillämpas gäller det att i alla lägen se till att svensk självbestämmanderätt hävdas även om förutsättningarna minskas med avtalet.